

1.- OIA

*Musika: A. Valverde
Hitzak: Lizardi*

Neke sendalaria
buru argizaillea
lanaren saria
Amestegi guria
naigabeen azkaia
nagian nausia.

Bitez agur nereak
afalonduan beintzat
guztiak zuretzat
Ta "aita gure" bat ere
biyoa, zu asmatu
zinduanarentzat.

Baina... Lasatu nadin
orain "aita-gure"ka
eraso baiño leen
yaun zintzo orren baimenez,
mordoka datozkidan
neurritzok esaten...

Afaldu det oparo
Betazalok otoika
eskutzen zaudate.
Aurrean zu, zabalik
elurra ainbat zuria,
begiok zakuste

Sartu ditzadan leenen
estalkiok azpitik
dagokion neurri;
oiñik irten eztaidan
gaberdián -oi baitu-
lotsagabekeriz.

Apatx, orain!... Biyoaz
oiñetakuok gora
abea yo arte:
nere pozaren berri
auzo goi eta beekoak
ikasi bezate!

Txamarra kendu, bota
galtzok ere: ez atsedan...
Orrenbeste neke!...
Zuurragoak izanak
dituk ene guraso
Adan eta Ebe!...

Noizbait! Gerturik nago.
"Aitaren" egin eta
yo dezadan murkil.
Bat, bi, iru, lau... aguro!
negu-gauaren oztzak
ez nazan bertan il.

Orra barruan, yaunok,
mairidire leun artean
bilduta, buru-oin.
Sarrerako otz-ikara,
baiñan samurtu arte,
arren, pixkat itxoin.

Oraintxe, ba, muturra
zerbait atera daiKET,
berriketa yarraí.
Zu gotatzen, maitea,
logurak autsi arte
ez dut ixildu nai..

Ai, nolako zoroak
gauze kalerik-kale
ibil oi-diranak!
Arkiko aal-ditutze
asun miñez beterik
iñoiz beren oiak!...

Atean aize latza
dabil aserre... Noski!
oirik ezpaitauka...
Leioan txingor-otsa
da, neri loa, nonbait,
galerazi-billa.

Lan gaitza, gaitzik bada.
Ateko giro txarra
lotarako onena,
seaska ustu genduan
aur samur azitxuon
llo-llo biguiñena.

Biar?... Gogapen txarrok
urrun! Egun banari
gau bat darraikio
eginaz atsartzeko,
ez eginkizunarren,
orde, kezkatzeko.

Ta... irakurle maitea,
laburrerako oraintxe
berriketan nuzu...
Begiak itxi zaizkit,
burutzar au moteldu
arnasa... ba... kan... du...

... Ames dagit, basoan
il nauela, parreaz,
maitagarri batek,
ta, gozortik illeta
abesten didatela
berreun mila lorek...

Ames dagit nauela
tximiritek eortzi
abaraska baten
ta illobia, laski
ia ilvika, ari natzela
parra-parra yaten...

...Ames...Baiña, zer dantzat.
Irakurle guztiok
zurruంగా lorik?
Nere neurtzitok orren
lo-erazle bizkorrik
uste ez nun ziranik!

Beraz, gabon, gazteok...
Baiña... nere buru au,
yas...nola burutu?...
Oi-asmatzikareen
onez agindutako
"Aita-gurea" aaztu!
Gizagaxoa... noski,
on-utsa bide-zanez,
zeruan aal-dago!
Nere "aita-gureen"
bearrik, beraz, ez du,
alegia, izango.

Gauzok ala dirala,
laga dezaket "aita-
gurea" biarko...
Atean esuri-otsa
aize-zofin luzeak...
agur... Da... gi... dan lo... o... o...

2. AMETSETARIAK

Musika: A. Valverde
Hitzak: I. Mirande

Nihaur gauerdiz nintzan barda,
bihotz hotzean elhur-min
ames bideetan galzten nintzan
ez bazinan, maittea, jin,
ez bazinan arimaz heldu
haragiz nintzelarik lo.
Lotarik zure begi bliua
ezagun nizan eni so,

e!ezpainetan zure ezpainia,
Potha... Orduan atzარი naiz:
nihaur ninduzun beriz ere...
Zertako, ai, atzარი naiz!

4. AGUR

Musika: K. Gimenez
Hitzak: Lizardi

Adiskide kuttun, lagun zorigabe,
azpildu-gabeko biotzaren yabe,
onerako zahal, ederrak su-bera:
atorik Onuzki, gaur oroinenera!

Elkar-ordainaren ezti berdiñaka
bein ta beriz uka maitasunak baitik,
I'ez eskein bizitzak beazuna baizik
(ala baita mikatz sagar bat elduka),
aldegiña aiz urrun, lagun biotz-bera,
adi-mugaz aruntz-erbeste itzalera.

3. MAITARZUN

Musika: A. Valverde
Hitzak: I. Mirande

Ekhia jakli zeneko
neskari muthil bizkorrik:
"nehoiz ez haut ahantziko".

Ondikotz! Haize gogorrik
orbelak eroaiten ditu,
bai eta zin ezikorrak...

Ekhia zenean sarthu
bethi ere maithatzeko
bertzerekin zen hitz-hartu.

Adiskide laztan, eun bider gaxoa:
gogapenak elkar bil-ari mehoia
beihola zaik eten... Adi-yauregia!
yabe dituk, geroz, gaua ta naasia.

Irudimena uan gjarra, yoria;
baitan, ega-baldar baitabil txoria
lurrera-bearka zauri doanean,
orren antzo zin ark oi, maizenean.
Odol eri batek ezetua iduri,
beltz-ikusbera uan, izukoi, urduri...

Gaberik gabeen-gaupean bai ago;
gazletzaro-ogitik yakide ninduken
onen onginaia ezpaltuk sinisten;
ai, nik aal-banezaik, nik aal (eztiago
loak ar-basoon illargia baiño)
ene oi u sar biotz illeraño!

Ene oi u sar ta biotza biztu,
ia itzal-yauregian giz-argia izetu!

Ezin aal-baledi, Yauu erriukorra,
barkatu zaiozu zizukean zorra;
ta Argi-Aberrian ikus aal-nezake
lauso-ezifezko adiarene yabe;
ta aal-bezat, Yauu, otoi, besarka negarrez,
beste inon ez ainbat negarra dan emez!

5. BETI LAGUN

Musika: A. Valverde
Hitzak: Orixe

Non dago, non aut, Ez ote da auxe
nereratz leengo Tolosa?
Ez aal dezaket entzun berriro
mintzo goxo aren otsa.
Bego negara, lurrindu bedi
begian malto mingotsa,
alare ez uke nik iregatik
negar egitea lotsa.

Jainkorik ezin, ezta aingerunik
gorputz-antzean iduri;
sinheztez inoiz konturatzan nauk
itzalpean nauetela ni.
Illun ortatik bizi ontara
i aut bitartean aragi;
errairu onen dirindia lagun
aurrean zeuzkeat beti.

Beretarbiden ituri askan
ageru didak begia;
osto-tartetik iragazirik
eguzkiaren izpia.
Nere aurrenik illilli gabe
igaru uan mendia
ikusni genin basora antzean
loretan den sagastia.

Leen lagun zintzo gorputz-bizitan
orain are lagunago,
tokiz aldatzen nekerik ez duk
ez egal eta ez zango.
Begi-ordie ok aurreko ormara
eguzkiak jota baiño,
zintzogo abil nere aurrean
abil ni bizi natzaiño.

Oroitu ta aaztu, burruka diat
tartzet bakar eguzkia,
erriñu onek irauten balu
auxe nere zoria.

Goibeltzen bazait, gainbero bedi
bego barren au goría,
gorputz ustel au, gandu naasi au
daitekeen arte eroria.

Biga atera duk begiak lauso
ikullu zoko beltzetik;
begiak urez igurtzi eta
lauso orrek aldegiten dik.
Egun otako negar malakoak
tuka ditudanean nik
ni il arte ez beza Jaungoikoak nai
ire erriñua galtzerik.

Nere bigarren albo-ingeru
nere jaingo-erakusle,
il arte lagun, ortik onera
etzegok leen ainbat bide.
Bakar-bakarrak nakustenean
jendeak esan bezate:
bekoñian dik aren itzala
lagun dik oraindik ere.

6. NAFARROAKO AZKEN ERREGINAK DONAPALEUX

Musika: A. Valverde
Hitzak: X. Lete

Egusentiko zaldi zurien
ihes larriaren otsa,
odol gorriak tupaadaten du
dontzeilaotzen bihotza,
meitsuan amets erregarrien
deusetzapenaren hotza,
liho artean izkutatzen da
gorputz biluztuaren lotsa.
Lekunberitrik Baigorriaino
mendi goitiak harresi,
zaldun ederrak ihiztari eta
orkatz emeak ihesi,
zer den ametsa ze den egia
goñako ezin berezi,
iraganaren zaunka larriak
orainean ezin etsi.

Donapaleuko arraisaldetan
enarak leiho gaimetan,
udalberriak tristura dakar
haizearen hegaletan,
melankolia ezinesan bat
jauregiok zuhaitzetan,
urte geldiak isilik doaz
lanbroaren ametsetan.

Udazken gorri gogorapentsu
maliko isilen getari,
Orhy mendian elur xuriak
neguren aintzindari,
urte arak joan atorrian
batzuk besteean atari,
heriotzaren begi uzkurra
gau ta egun zelatari.

7. MIRESTU BEZA MUNDUAK

Musika: A. Valverde
Hitzak: X. Lete

Entzun kristauok espantu gabe oraingo notizi fiña
periodikuan irakurri dut ez da neronek egiha:
Espainiako gotzai batzuek ezarri dute dotriña
santa berritzat izendaturik Gaztelako erregeña
gutaz kupitzen ez baldin bada zeruko Ama Birjiña.

Konta ditzagun hitz gutxirekin Isabel zenaren fama:
bide onetik joan ditezten gaurok ta biharko damak:
moru batzuek erre zituen, judutarrak ia danak,
bostehun urte kunplitu dira Ameriketan emanak
bertako asko esklabizatuz, lehenago libre ziranak.

Inperio bat eraiki zuen ezpatarekin guduan
bere promesak kunplitu gabe garaipenaren orduan
zilegi bada fede santua ezarri haren moduan
erlijorik ez da biziko bakez elkarren onduan,
ejemplu ona jarriko dute santa horrekin munduan.

Ez nai sartuko Fernandorekin izan zuen harremanaz
laru kontsak santifikatuz seme alabak emanaz;
hori entzunda oroit nintzan segiluan nere amaz,
bera bezela etsekoandre jatorrak izan diranaz,
inõrre ez die hori ordaindu gerora santa eginaz.

Esaten dute erregin harek bazuela piedadea
hereje eta pagano txarrak hiltzeko abilidadea
eraiki zuen katolikoek zillarrezko edadea,
eulirik ez da hemen mugitu, hau da tranquilidadea,
zezen korridak, puta eteak, pattarra eta kafea.

Ez da makala, hala Jainkoa, obispu hoien artea,
nik uste nuen santutasunak altu zuela pareta,
errega denak jeneralian sutan zeudela erreta,
milagro haundia gertatuko da Erromak hala nahi eta,
inpernutikan igoko dute pertsona bat aldaireta.

Hau miraria, hau marabilla, etortzen bada eguna
Santa Isabel Kastillakoa otoiztu behar duguna;
haren ondoren bat bakarra da gero faltako zaiguna:
gizon tiki bat, bigote duna, noizbait oso ezaguna,
berrogei urtez hemen agintzen segidan izan genduna.

8. NEGU IKARA

Musika: A. Valverde
Hitzak: W. Shakespeare
Itzulpena: J. Garzia

Zeinen nengoen negu antzo itun
zu gabe, aro ihesleen gozo!
Zenbat hotzaldi, zenbat egun ilun,
nolako gorri abendu aitaso!

Hutsaldi bera zen betean uda,
larrazken oparo mardul aberats,
bedate fin zenduz harro izorra,
nola zenbait sabel alargun maratz.

Eman hori, ala, ene begitan,
zurtz esperantza, fruitu aitzagabe;
zoriaro gozo oro zu baitan:
txoriak berak, huts min, mutu daude;

edo hain dute goibel txinta, ezen
hostoak negu-izuz zurbil diren.

Nigan hona zuk urtaro hori noiz
hostoak diren laru, bakan, adar
biluzak dardaraz daudelarik, hotz,
abestoki hits, txori minez nakar.

Hauve nauzu: egi-sartze iheskor
baten ilunabar aldeko bista,
zeina gau beltzak baitarama bizkor,
Balberben ber, bake-zigiluz presta.

Nigan hona zuk gaztaro-hautsetan datzan su baten hondar-errainua, hau baitu ohanzte hil-amasetan, bizi zuten gaeiez ia zendua.

Hala finago zure maitasuna:
fin maiterik honen gauza ilauna.

*(How like a winter hath my absence been
From thee, the pleasure of the fleeting year!
What freezings have I felt, what dark days seen!
What old December's bareness everywhere!
And yet this time removed was summer's time,
The teeming autumn, big with rich increase,
Bearing the wanton burden of the prime,
Like widowed wombs after their lords' decease.
Yet this abundant issue seemed to me
But hope of orphans and unfathered fruit,
For summer and his pleasures wait on thee,
And, thou away the very birds are mute;
Or, if they sing, 'tis with so dull a cheer
That leaves look pale, dreading the winter's near.*

*That time of year thou mayst in me behold
When yellow leaves, or none, or few, do hang
Upon those boughs which shake against the cold,
Bare ruined choirs, where late the sweet birds sang.
In me thou seest the twilight of such day
As after sunset fadeth in the west,
Which by and by black night doth take away,
Death's second self, that seals up all in rest.
In me thou seest the glowing of such fire
That on the ashes of his youth doth lie,
As the deathbed whereon it must expire,
Consumed with that which it was nourished by.
This thou perceiv'st, which makes thy love more strong,
To love that well which thou must leave ere long.)*

9. ERRESPETUZ

Musika: A. Valverde
Hitzak: M. Erdozaintzi

Hostoak leheritu ditut
nere zangopetan kraskatu dira
eta ez zaizkit kesatu
hostoak leheritu ditut
metatuak dira urteik urtera
elhartuak

• lur axalean etzanak
zuhaitzen itzalpeetan
errespetu leheritu ditut
eta mamiraino intzirika kraskatu dira
gainean luze-luzea etzan nintzelarik...

Atzo eta herenegun eta lehenago urteetan
zuhaitzen bular eta edegailu
eta haizearen lagunkinak
gaur lurrera erortak
barreiatuak, hedatuak, lodi-lodia metatuak
urteik urtera lumaren ongarri eta bazka
bilakatuak
gaztain ondo eta haritzen atzoko mintzo eta
edegailuak

errespetu leheritzen ditut
bihar edo etzi edo geroxeago
beren ohanztean bilduko nauten
hosto ixilduak...

10. HEGAZTIENTZAT PAUSARRI

Musika: A. Valverde
Hitzak: B. Gandiaga

Hegaztientzat pausari,
arraitentzako uharri,
hegaztientzat pausari;
ai ninduke lur maiteak
zerbaitetan lagungarri.

Maite dut eta banabil
mailea nola zerbitu;
urteak zehar lora ta
-maite dut eta banabil-
ipuinak dizkiot bildu.

Giroak landu egurrak
ekarri diot menditik;
uren oldeak luzaro
mizkatu hibai-haririk,
giroak landu egurrak.

Nekateraino ihardun dut
ategin eta dolore;
nekatzeraino ihardun dut,
ukabilak erabili
ditut maitaeren alde.

Maitaeren amorez naiz
aritu kalerik kale,
heriaren amorez naiz;
jadetsi diot hiriko
zenbait orogailu ere.

Badakit aski ez dena,
bestetik behar duena,
badakit huskeri dena;
semearen falta baita
nire maitaeren pena.

Bihotzean haurra eta
haurrik esnatu ezina;
bihotzean haurra eta,
gizalditakoa dela
Euskal Herriaren mina.

11. SIR CHARLES

Musika: A. Valverde
Hitzak: J.A. Arze

Oraindik ikusteko gaude
astoko astoarekin
luzerik,
astakumeaz besterik egiten;
astarra behorarekin edo
astemea zaldiarekin
sortzen,
nahastuz gero, bai,
ikus daitake besterik,
ez asto ez zaldi den
mandorrik egiten;
baina ongi dakizu, Sire
ez dela hortik bide
ez dela harren etraz,
arrazak irutekotan
manduari mandakumeak
e, Sire!

Guraso azkarrengandik, bai ikusi ohi dugu inoiz haur
tonto-tuntunik jaiotzen,
baina ikusi al duzu inoiz, Sire, inon ikusi, guraso
tonto-tuntungeandik haur azkarrik sortzen,
e, Sir Charles!

Aspaldi aspaldiko, tximu hura
gizon bihurtu beharrean, ez ote da
gaiz gauroko gizon hau dela
-txura guztien arabera eta
hala izateko nola
ahalegintzen den ikusita-
tximu bihurtu ari dena, e, Sir Charles?
Ia ia asmatu zenuen, Sir Charles,
Sir Charles Darwin!

12. ITZULERA

Musika: A. Valverde
Hitzak: G. Celaya
Itzulpena: X. Lete

Banator ene Euzkadi zuregana beriz
mendi eta tokiak urrundik nabariz
ez dakit zoriarik nigan gerta dedin
ene sentimentua sufituztuz dá egi.

Lanbropetik datorkit ezin esan hori
izan nintzen haur harek bihotza hunkitzen dit
milla gauza ahazteak beriz diote "bai"
han eta hemen agertuz, han hemen eta horan...

Hemen, bai, batez ere, mugagabe titiki,
galzerikan ez duen, zehaztasun bizi
jostailuzko lurbira berde zoriangarri
baserrikeri marratzen dituguen oteseki.

Beriz aurkitzen zaituz lehengoan Euzkadi
hainbat mundu izkuduko zuregana ibiliz
beti goaz eskaldunok etetik urruti
zure bake haundira berriro itzuliz.

Euzkadi ene barne, ama jaioteri
neketan datorrena hartzen duzu beti
ta hor zaude hain sendo zure baitan berri
hain bero ta hain sakon, atseñen jauregi.

Ene Euzkadi titiki, ene gogo, ene herri,
esan beharrik ez den adierazpen garbi,
zuzan ene iragana: zahar nauzu, ibiltari,
zauriturrik natorkizu hiltzera Euzkadi.

13. IHESA ZILEGI BALITZ

Musika: A. Valverde
Hitzak: X. Lete

Ihes betea zilegi balitz
nunbait balego bakea
ni ez nintzake etxe ertzeko
loredien maitalea.

Ni ez nintzake oinazeren
menpeko miserablea
oihu zekenen destinatzaile
etsipenaren semea.

Ni ez nintzake inorentzako
eskandaluzko katea
lur hotz batean aldatutako
landare sustraigabea.

Ihes ederra zilegi balitz
urra ahal baledi katea
ni ez nintzake ontzi gabeako
itsasgizon alhega.

14. BARBERIAN

Musika: A. Valverde
Hitzak: A. Valverde

Buruko ile hauen
luzatuz egin dira,
moztutza noa
ile apaindegira,
Samarzial kalea.

Han aurkitzen dut beti
sujeto arraro tiki;
fijo begiraten nau
pensatork, kezakiti
ispilu atzetiki.

Nor ote den tipo hori
nahi nuke nik jakin;
beste inon erpaituz
sekulan ikusi.

Nor bizi ote dá?
Zer bait esan nahiean
bere mundutikan
keinuka fuerte ari dá,
bainan nik tutikan
ez diot ulertzen.

Azkemeen lortu du,
jairi nau urduri;
bidalazazu hortikan
Gregorio laguna:
ez dut ikusi nahi.

1. OIA

Médico del cansancio, iluminadora del / entendimien-
to, premio al trabajo... Soñadero sabroso, / lenitivo de
penas, dueña de los perezosos.

Sean mis elogios -por esta nocturna / sobremesa, al
menos - todos para ti. Y vaya también / un «padres-
tro» en sufragio de tu inventor.

Pero, no... Desahúgueme ahora, antes que la / empre-
nda con los «padresnostros». Previa la venia / de ese
honrado señor, dé suelta a tanto verso como, / arraci-
mado, me viene a la boca.

Heme aquí, cenado opiparamente. Los párpados, /
cama mía, te añoran suplicantes... Ante mis / ojos
muéstrate abierta, blanca como la nieve.

Comencemos afirmando estas mantas por bajo / del
colchón en la prudente medida; no sea que / luego, a
media noche, se me salga desvegonzadamente, / según
suele, alguno de los pies.

¡Ajaja!... Sentémonos ahora. Vuelen por el aire / mis
zapatos, hasta dar en el techo... Que sepan de / este
gozo mis vecinos: los de arriba y los de abajo.

¡Ahí va la americana! ¡Ahí, los pantalones! / ¡Quién
dijo descanso! ¡Qué fatigas! ¡A la que tenían más juicio
nuestros padres Adán y Eva!

Mas, ¡por fin! Heme presto. Zambullámonos, / después
de santiguados. ¡A la una, a las dos, a las / tres... pron-
to, antes que me acabe el frío de esta / noche invernal!

Heme aquí ya, señores, en suaves sábanas / envuelto
de la cabeza a los pies. Por favor, agúdense / un po-
quito, a que haya vencido este escalofrío / de la en-
tra-da.

Ahora, sí... Puedo ya asomarme un poco y / continuar
la conversación. En ensalzarte, querida / mía, no ceje
mientras el sueño no me rinda.

¡Valientes majaderos, esos que de noche van / corrien-
do calles! ¡Así den cualquier día en una / cama de pi-
cantes ortigas!

Fuera, el inclemente viento pásase de mal / humor...
¡Claro, como que no tiene cama! En la / ventana suena
el granizo, pensando por lo visto / estorbarme el
sueño...

¡En mal empeño se ha metido! Cuanto peor / tiempo
fuera, mejor para dormir... No hay canción / de cuna
semejante para los niños creciditos que ha / tiempo la
abandonamos.

¡Mañana!... ¡Quita allá, mal pensamiento! / A cada día
sigue una noche para que se descansa / de lo hecho;
no para que nos inquietemos pensando / en lo por
hacer.

Pero... caro lector... figurásemse que tienes ya / conver-
sación para poco... Es que se me cierran los / ojos, la
cabezotada se me entoncece, el respirar... / ¡re-tá-da-se-
me...

... Y sueño... que en el bosque un hada / matóme con
su risa, y que doscientas mil flores / cántanme dulce fu-
neral...